

níctvom výmeny technických a profesionálnych znalostí, informácií, údajov, technológií, tréningov a skúseností. K potenciálnym oblastiam spolupráce patria napr. programy environmentálnej výchovy, budovanie organizácií priateľov parku na podporu národných parkov, aplikácie a softvér pre vedu a manažment prírodných zdrojov, metódy a techniky manažmentu prírodných zdrojov, dobrovoľnícke programy, manažment a plánovanie rekreácie a ekoturizmu. Pracovníci troch národných parkov sa v dohode zaviazali, že zdieľajú rovnaké myšlienky starostlivosti a ochrany prírodných zdrojov, o ktoré sa starajú. Najvyššou prioritou je obnova pozmenených ekosystémov, ochrana a zvyšovanie biodiverzity, ochrana ohrozených druhov a podpora výskumu, ktorý je nevyhnutný na dosiahnutie úspechu pri ochrane a obnove ekosystémov. Zároveň sa snažia zapojiť širokú verej-

nosť do rozvoja funkcií zlučiteľných s národným parkom v oblasti turizmu a lokálnej ekonomiky. Národný park Rocky Mountain s rozlohou 1 077 km² bol vyhlásený r. 1915. Najvyšším vrchom je Longs Peak 4 345 m n. m., celková dĺžka turistických chodníkov je 571 km a ročná návštevnosť 3 mil. ľudí.

Ďalšie informácie o podujatí možno získať na http://www.nps.gov/romo/parkmgmt/research_conference.htm.

Ing. Juraj Švajda, PhD. Výskumný ústav vysokohorskej biológie, 059 56 Tatranská Javorina 7, svajda@uniza.sk

Cena ministra životného prostredia za rok 2008

Minister životného prostredia Slovenskej republiky Jaroslav Izák odovzdal dňa 5. júna 2008 v hoteli Hradná brána v Devíne *Cenu ministra* za mimoriadne výsledky a dlhoročný prínos v starostlivosti o životné prostredie. Ide o nefinančné ocenenie, ktoré sa udeľuje v štyroch kategóriách: obciam, podnikom, občianskym združeniam, jednotlivcom alebo kolektívom pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia (5. jún) na základe predložených návrhov a odporúčania osobitnej hodnotiacej komisie.

Súčasťou slávnostného udeľovania tohoročných cien bolo vyhlásenie novej súťaže *Environmentálny čin roka*, ktorej cieľom je zvýšiť záujem občanov o zdravé životné prostredie, podporiť neformálnu environ-

mentálnu výchovu i oceniť snahu jednotlivcov a kolektívov urobiť vlastnými silami niečo v prospech prírody i obyvateľov. Inšpiráciou na vyhlásenie súťaže bol projekt detskej ekopolície z oravskej obce Zábiedovo.

Kategória obce

Zábiedovo. Projekt detskej ekopolície v tejto obci vznikol v rámci programu environmentálne uvedoméleho občianstva, zameraného na vzdelávanie všetkých generácií obyvateľov. Pretože v obci vznikali čierne skládky a do separovania odpadu sa napriek vynaloženému úsiliu nedarilo zapojiť viac ľudí, rozhodli sa zveriť starostlivosť o životné prostredie do rúk najmladšej gene-

rácie. Oplatilo sa... Výsledok je výborný. Pred projektom detskej ekopolície v obci separovalo odpad 30 % domácností, dnes je to už 77 %. Hoci projekt oficiálne skončil 31. októbra 2007, v Zábiedove chcú, aby sa deti venovali starostlivosti o životné prostredie aj naďalej.

Kategória podniky

EKO QELET, a. s., Martin. V Slovenskej republike sú významné spoločnosti, ktoré zásadným spôsobom riešia problematiku životného prostredia a svojimi aktivitami sú príkladom pre ostatných. Jednou z nich je EKO QELET – nový závod s unikátnou štruktúrou linkou v Hliníku nad Hronom. Projekt, ktorý možno nazvať projektom desaťročia, bude okrem železného šrotu zhodnocovať aj staré vozidlá. Nová technológia umožní spracovať karosériu auta prakticky za jednu minútu vyseparovaním kovových a nekovových častí. Kapacita novej linky je okolo 100 000 starých vozidiel, čo výraznou mierou prispeje k tomu, aby bolo Slovensko pripravené splniť záväzky vyplývajúce zo smerníc Európskej únie.

V kategórii občianske združenia nebola cena udelená.

Kategória jednotlivci alebo kolektívy

RNDr. Blažena Horváthová, CSc. Pôsobí v odbore hydrológie – vodné hospodárstvo, je spoluautorkou kapitoly venovanej hodnoteniu teploty vody tokov v publikácii *Hydrologické pomery ČSSR*, vydané v Prahe r. 1970. Takmer tri desaťroky rokov pôsobila v redakčnej rade Vodohospodárskeho spravodajcu. V odbornej problematike sa venuje najmä vodohospodárskym bilanciam. Zavedenie automatizovaného vyhodnocovania vodohospodárskych bilancií za minulý rok sa spája s jej menom.

Iniciatívne sa venovala u nás nestanovovanej charakteristike minimálnych prietokov, ktorá zohľadňuje

je dĺžku ich trvania. Je to dôležitá vstupná veličina pri výpočte vodohospodárskych bilancií. V ostatných rokoch sa priekopnícky venuje ďalšej charakteristike extrémnych fáz povrchového odtoku, povodniam, najmä historickým. V publikácii *Povodeň to nie je len veľká voda* (VEDA, vydavateľstvo SAV, Bratislava, 2003) zúročila svoje poznatky, s ktorými sa už podelila s čitateľmi odborných časopisov a účastníkmi konferencií (vrátane zahraničných), ako aj s televíznymi divákmi a rozhlasovými poslucháčmi. Je členkou Historickej spoločnosti SAV. V súčasnosti pripravuje knižnú publikáciu *Noemov rok 1813, 500-ročné povodne*.

PaedDr. Mária Chovanová. Prácu s deťmi v obci Sušany systematicky organizuje nielen počas školského roka, ale aj prázdnin a víkendov. Je autorkou a spolurealizátorkou projektu *Environmentálna letná škola*, ktorý podporila aj Slovenská agentúra životného prostredia z prostriedkov Programu obnovy dediny. Cieľom tohto projektu je environmentálna výchova detí od 6 – 15 rokov počas letných prázdnin. Ako poslankyňa obecného zastupiteľstva a členka komisie pre rozvoj obce Sušany zabezpečuje vzdelávanie v oblasti životného prostredia pre širokú verejnosť. Bohatý pedagogický skúsenosti sú veľkým prínosom pre prácu s mládežou. Výchova mladej generácie, zameraná na spoluprácu s dospelými, je neodmysliteľnou súčasťou pri zvelaďovaní obce, jej zviditeľňovaní v mikroregióne Gemer-Malohont i v širšom okolí Banskobystrického samosprávneho kraja. Intenzívne sa podieľala na revitalizácii obce Sušany po veľkej povodni r. 2006, bola nielen iniciátorkou vyčistenia a upravenia koryta toku, ale aj vypracovania projektu na ochranu obce pred storočnou vodou. Okrem toho je aktívna aj v sociálnej oblasti.

Mgr. Zdenka Rabayová. Problematike ochrany a tvorby životného

prostredia sa venuje takmer 20 rokov, či už na stránkach viacerých slovenských denníkov a týždenníkov, alebo v časopise *XXI. storočie*, ktorý sama vydáva. Spolupracuje s MŽP SR pri vydávaní rôznych publikácií a tvorbe relácií s environmentálnou tematikou. Časopis *XXI. storočie – magazín pre priemyselnú ekológiu* vychádza s čiastočnou podporou Environmentálneho fondu a MŽP SR už jedenásty rok. Je zameraný na hospodárske súvislosti environmentálnej politiky s dôrazom na ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia v podnikovej praxi, venuje sa podpore rozvoja obnoviteľných zdrojov energie a obchodovaniu s emisiami skleníkových plynov. Jeho koncepcia vychádza z potreby komunikačnej platformy pre oblasť systémovej ochrany a tvorby životného prostredia s dôrazom na trhové a ekonomické aspekty, ako aj na aspekty udržateľného rozvoja. Súčasťou časopisu je príloha Recyklačného fondu, ktorej cieľom je podporovať materiálové a energetické zhodnocovanie odpadov ako druhotnej suroviny.

Ing. Ivan Cibulec. Bol prvým vedúcim oddelenia ochrany prírody na ministerstve kultúry. Túto funkciu vykonával do r. 1985, pričom v r. 1979 – 1980 viedol odbor pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody. Bol spolutvorcom koncepčných, normotvorných a operatívnych úloh, podieľal sa na príprave správy o postavení a funkcii ochrany prírody v rámci starostlivosti o životné prostredie, na tvorbe zásad ďalšieho rozvoja štátnej ochrany prírody, vyhlášky o ochrane stromov rastúcich mimo lesa, na zriadení Ústredia štátnej ochrany prírody, vyhlásení chránených krajinných oblastí Slovenský kras, Veľká Fatra, Muránska planina, Vihorlat, Malé Karpaty a množstva ďalších. Zasadil sa za vyhlásenie Národného parku Nízke Tatry, ktorý bol jeho srdcovou záležitosťou. Bol čle-

nom a tajomníkom Poradného zboru pre veci TANAP-u, podieľal sa na formovaní slovenskej ochrany prírody.

Cenu ministra mu udelili pri príležitosti životného jubilea.

Ing. Július Hétharši, CSc. Viac ako 15 rokov sa zaoberal investičnou výstavbou vodohospodárskych zariadení, ochranou čistoty vôd a čistením odpadových vôd. Pôsobil vo funkcii riaditeľa Štátneho fondu vodného hospodárstva, ako aj Štátneho fondu životného prostredia, kde riadil a koordinoval financovanie vodohospodárskych a environmentálnych projektov vrátane schvaľovania a posudzovania žiadostí o poskytnutie grantov pre oblasť životného prostredia, priemyslu a podnikateľského prostredia. Od r. 1992 pôsobil na Stavebnej fakulte STU, Katedre zdravotného inžinierstva ako vedúci oddelenia stokovania a čistenia odpadových vôd. V období 2003 – 2008 bol generálnym riaditeľom Výskumného ústavu vodného hospodárstva, v súčasnosti pôsobí ako poradca generálnej riaditeľky.

Doc. RNDr. Michal Kaličiak, CSc. Venoval sa geologickému výskumu a mapovaniu neovulkanitov na východnom Slovensku a ložiskovému výskumu, riešil odborné geologické úlohy spojené s geologickým mapovaním, vyhľadávaním a prieskumom ložísk rudných surovín, skúmal otázky vzniku a vývoja neogénneho vulkanizmu v čase a priestore, vzťah ku tektonike a s tým súvisiace problémy vzniku a lokalizácie rudných mineralizácií vo vulkanických štruktúrach. Ako prvý uplatnil modernú metódu vedeckého výskumu, založenú na litofaciálnej analýze a paleovulkanickej rekonštrukcii vulkanických štruktúr. Svoje poznatky využil pri zostavovaní máp rudných formácií karpato-balkánskej oblasti a metalogenetickej mapy ČSSR v mierke 1 : 500 000. Pod jeho vedením sa

na pobočke Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Košiciach sformoval mladý, odborne zdatný kolektív geológov rôznych špecializácií. Viacerí z nich v súčasnosti patria k špičkovým odborníkom v slovenskej vede. Od r. 1995 do júna 2008 bol riaditeľom Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra v Bratislave.

Ing. Miroslav Čomaj. Najskôr pôsobil ako konštruktér – projektant vodohospodárskych stavieb, neskôr ako hlavný inžinier projektov, hlavný projektant prírodného kanála Vodného diela Gabčíkovo, autor koncepcie jeho dostavby podľa variantu C. V období 1986 – 1994 pracoval ako hlavný inžinier projektu vodárenskej nádrže Málinec, riaditeľ závodu pre hydrotechnické stavby. V r. 1995 bol poverený vedením š. p. Hydroconsult. V období 1998 – 2000 pôsobil na Ministerstve pôdohospodárstva SR vo funkcii generálneho riaditeľa vodohospodárskej sekcie. V decembri 2000 sa opäť stal riaditeľom Hydroconsult, š. p., Bratislava.

Kolektív pedagógov Základnej školy na Moskovskej ul. 2 v Banskej Bystrici. Táto škola sa už 20 rokov podieľa na tvorbe a ochrane životného prostredia. V rámci realizácie projektu *Škola podporujúca zdravie* sa tu prioritne realizovali environmentálne aktivity. Pedagógovia získali žiakov pre projekt *Živá príroda*, v rámci ktorého skupina žiakov monitorovala výskyt fauny a flóry v prímestskej rekreačnej zóne sídliska Fončorda pri potoku Udurná. Lokalita bola značne znečistená a zdevastovaná, a tak ju deti vyčistili, odstránili odpad a prevzali patronát nad ňou s pravidelným čistením. Na základe objavenia mokrade nadviazali deti spoluprácu s Národným parkom Nízke Tatry, vypracovali projekt *Zachráňme mokrad' Udurnú* a získali grant od Komunitnej nadácie Zdravé mesto Banská Bystrica.

V rámci grantu Ministerstva školstva SR vypracovali projekt *Zachráňme vodný prameň pri potoku Udurná*, podarilo sa im vybudovať striešku nad prameňom, informačnú tabuľu, lavičky a v okolí vysadili ihličnaté dreviny. Žiaci I. stupňa sa zapojili do projektu *Z lavíc do prírody*, vyčistili 15 menších lokalít, spoznali minimálne 10 druhov chránených druhov rastlín a živočíchov a strávili mimovyučovací čas vo voľnej prírode. V škole pracujú 2 ekoturistické krúžky v spolupráci s Centrom voľného času Relaxáčik. Neodmysliteľnou súčasťou pobytu v prírode je aj čistenie turistických trás.

Kolektív národných expertov. Ministerstvo životného prostredia SR 26. mája 2008 slávnostne prevzalo certifikát potvrdený generálnym riaditeľom UNESCO o zápise Karpatských bukových pralesov do Zoznamu svetového dedičstva. Nádherné bukové pralesy na východe Slovenska sa tak ocitli na zozname svetových unikátov spolu s takými, ako je Grand Canyon,

Mt. Everest, národný park Yellowstone, jazero Bajkal či ostrovy Galapágy. Stali sa súčasťou dedičstva celého ľudstva, ktoré si zaslúži mimoriadnu pozornosť a ochranu. Od myšlienky nominovať pralesy Polonín za svetové dedičstvo uplynulo 15 rokov. Zápis je výsledkom práce slovenského tímu odborníkov z radov lesníkov a prírodovedcov. Cenu ministra udelili kolektívu národných expertov: prof. Ivanovi Vološčukovi, doc. Viliamovi Pichlerovi a RNDr. Jozefovi Klindovi.

Redakcia časopisu Životné prostredie blahoželá tohoročným oceneným jednotlivcom a kolektívom a pevne verí, že z roka na rok bude pribúdať činov hodných ocenenia.

Z tlačových podkladov Ministerstva životného prostredia SR

Marta Imrová Círanová, redakcia Životné prostredie, ÚKE SAV, P. O. Box 254, Štefánikova 3, 814 99 Bratislava, marta.ciranova@savba.sk

Deň Zeme v Suchej nad Parnou

22. apríl je Svetovým dňom Zeme, keď si viac ako inokedy uvedomujeme, že naša planéta je zraniteľná a vyžaduje čoraz väčšiu starostlivosť. Tradične sa s Dňom Zeme spája mnoho podujatí, a nejde len o zber papiera, vysádzanie stromčekov, čistenie okolia škôl, organizujú sa aj diskusné fóra na rôzne aktuálne témy, ako je napríklad globálna klimatická zmena, kyslé dažde, produkcia odpadov, znečisťovanie vôd, úbytok dažďových pralesov, znižovanie druhov rastlín a živočíchov a pod. Ich cieľom je upozorniť na naliehavosť si-

tuácie a motivovať ľudí k ohľaduplnejšiemu správaniu nielen k sebe samým, ale predovšetkým k jednotlivým zložkám krajiny, ktoré tvoria životný priestor človeka. Organizátori sa snažia o to, aby si ľudia intenzívnejšie uvedomili, že nemôžu iba využívať prírodné zdroje, ale musia sa o ne aj starať.

Ústav krajinej ekológie SAV sa už tradične každoročne podieľa na organizovaní Dňa Zeme v obci Suchá nad Parnou. Prostredníctvom zaujímavého programu sa snaží osloviť všetky vrstvy obyvateľov a prispieť tak